

1 Este posibilă obținerea de probe prin videoconferință fie cu participarea unei instanțe din statul membru solicitant, fie direct de către o instanță din acel stat membru? Dacă da, care sunt procedurile naționale relevante sau normele legislative care se aplică?

Da. În acest caz se aplică Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială, și anume art. 25 alin. 1 și alin. 3 și art. 35 alin. 3.

Autoritatea judiciară română solicitată poate lua în considerare, la cererea autorității judiciare solicitante, folosirea unei proceduri speciale, cu condiția ca aceasta să nu contravină legislației române. Instanța română va informa autoritatea judiciară solicitantă asupra datei și locului efectuării comisiei rogatorii, putând permite, la cerere, participarea magistraților străini. În temeiul art. 3 alin. 3 din Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1206/2001 din 28 mai 2001, Ministerul Justiției îndeplinește atribuțiile referitoare la luarea unei decizii privind cererile formulate în baza art. 17 din același regulament.

Videoconferința ar trebui să aibă loc în prezența judecătorului de la Judecătoria în a cărei rază teritorială urmează a fi obținută proba, asistat, după caz, de un interpret. Acesta trebuie să verifice identitatea persoanei audiate și este obligat să asigure respectarea principiilor fundamentale ale legii române.

2 Există restricții în ceea ce privește tipul de persoană care poate fi audiată prin videoconferință – de exemplu, această metodă este valabilă numai pentru martori sau și pentru alte persoane cum ar fi experții sau părțile?

Nu. Comisia rogatorie permite audieri de martori sau alte persoane implicate (art. 17 din Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială).

Cu toate acestea, în conformitate cu art. 26 alin. 2 din Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială, comisia rogatorie poate fi refuzată în cazul în care persoana care urmează a fi audiată nu poate depune mărturie datorită unor interdicții existente în legislația română sau când documentele ce urmează a fi transmise ori expertizate nu pot fi circulate.

De asemenea, în conformitate cu art. 315, art. 316 și art. 317 din Noul Cod de Procedură Civilă, nu pot fi ascultați ca martori: rudele și afinii până la gradul al treilea inclusiv; soțul, fostul soț, logodnicul ori concubinul; cei aflați în dușmănie sau în legături de interese cu vreuna dintre părți; persoanele puse sub interdicție judecătorească; cei condamnați pentru mărturie mincinoasă. Cu toate acestea, părțile pot conveni, expres sau tacit, să fie ascultate ca martori și rudele și afinii până la gradul al treilea inclusiv; soțul, fostul soț, logodnicul ori concubinul; cei aflați în dușmănie sau în legături de interese cu vreuna dintre părți.

În procesele privitoare la filiație, divorț și alte raporturi de familie se vor putea asculta rudele și afinii până la gradul al treilea inclusiv, în afară de descendenți. Persoanele scutite de a depune mărturie sunt 1. slujitorii cultelor, medicii, farmaciștii, avocații, notarii publici, executorii judecătorești, mediatorii, moașele și asistenții medicali și orice alți profesioniști cărora legea le impune să păstreze secretul de serviciu sau secretul profesional cu privire la faptele de care au luat cunoștință în cadrul serviciului ori în exercitarea profesiei lor, chiar și după încetarea activității lor; 2. judecătorii, procurorii și funcționarii publici, chiar și după încetarea funcției lor, asupra împrejurărilor secrete de care au avut cunoștință în această calitate; 3. cei care prin răspunsurile lor s-ar expune pe ei înșiși sau ar expune rudele și afinii până la gradul al treilea inclusiv sau soțul, fostul soț, logodnicul ori concubinul la o pedeapsă penală sau la disprețul public. Aceste persoane (cu excepția slujitorilor cultelor), vor putea totuși depune mărturie, dacă au fost dezlegate de secretul de serviciu ori profesional de partea interesată la păstrarea secretului, în afară de cazul în care prin lege se dispune altfel. Vor putea, de asemenea, depune mărturie și judecătorii, procurorii și funcționarii publici, dacă autoritatea sau instituția pe lângă care funcționează ori au funcționat, după caz, le dă încuviințarea.

3 Ce restricții se impun, dacă este cazul, asupra tipului de probe care pot fi administrate prin videoconferință?

Nu, nu există nicio restricție. În conformitate cu art. 17 din Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială, comisia rogatorie permite: audieri de martori sau alte persoane implicate, obținerea de documente, efectuarea de expertize, realizarea unei anchete sau procurarea unor alte acte ori informații necesare pentru soluționarea unui caz determinat.

4 Există restricții cu privire la locul unde trebuie audiată persoana prin videoconferință – cu alte cuvinte, aceasta trebuie audiată în instanță?

Nu, nu există nicio restricție. Cu toate acestea, în conformitate cu art. 16, art. 261 alin. 1 și art. 314 din Noul Codul de Procedură Civilă, probele se administrează de către instanța care judecă procesul. Dacă, din motive obiective, administrarea probelor nu se poate face decât în afara localității de reședință a instanței, aceasta se va putea efectua prin comisie rogatorie, de către o instanță de același grad sau chiar mai mică în grad, dacă în acea localitate nu există o instanță de același grad. Instanța însărcinată prin comisie rogatorie va proceda la administrarea probelor în prezența părților sau, chiar în lipsă, dacă au fost legal citate, având aceleași atribuții ca și instanța sesizată, în ceea ce privește procedura de urmat. Totodată, martorul care, din cauză de boală sau altă împiedicare gravă, nu poate veni în instanță va putea fi ascultat la locul unde se află, cu citarea părților.

5 Este permisă înregistrarea audierilor din cadrul videoconferințelor și, dacă da, este disponibilă această facilitate?

Da, este permisă în temeiul art. 13 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată.

6 În ce limbă trebuie să se desfășoare audierea: (a) în cazul în care cererile sunt întocmite în temeiul articolelor 10-12; și (b) în cazul în care probele se obțin direct în temeiul articolului 17?

a) în limba română.

b) în limba română, deoarece instanța română solicitată ar trebui să redacteze o încheiere, în care să fie consemnate data și locul audierii, identitatea persoanei audiate, informații privind depunerea jurământului, condițiile tehnice în care audierea s-a desfășurat etc.

7 În cazul în care este necesară prezența interpreților, cine este responsabil pentru asigurarea acestora în ambele tipuri de audieri și care ar trebui să fie locul acestora?

Instanța solicitantă este responsabilă cu asigurarea interpreților în conformitate cu art. 27 din Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială. Instanța română solicitată poate facilita, după caz, obținerea unui interpret din România, punând la dispoziția instanței solicitante o listă cu interpreți.

8 Ce procedură se aplică pentru stabilirea audierii și pentru comunicarea datei și locului acesteia persoanei care urmează a fi audiată? Ce interval de timp ar trebui alocat în momentul stabilirii datei audierii pentru ca persoana respectivă să poată fi notificată în timp util?

Cel puțin 1 lună și maxim 3 luni.

În acest caz se aplică Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială, și anume art. 25 alin. 3. Instanța română va informa autoritatea judiciară solicitantă asupra datei și locului efectuării comisiei rogatorii. În conformitate cu dispozițiile art. 261 alin. 4 din Noul Cod de

procedură Civilă, instanța însărcinată prin comisie rogatorie va proceda la administrarea probelor în prezența părților sau, chiar în lipsă, dacă au fost legal citate, având aceleași atribuții ca și instanța sesizată, în ceea ce privește procedura de urmat

Cu toate acestea, având în vedere existența a două proceduri cu străinătatea (procedura de comunicare în cadrul procedurii de obținere de probe), apreciem că termenul acordat ar trebui să fie, în practică, de minim 1 lună și maxim 3 luni, în marja celor deja prevăzute pentru:

- îndeplinirea cererilor de comunicare prevăzute în Regulamentul (CE) nr.1393/2007 al Parlamentului European și a Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind comunicarea actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă, respectiv să includă cel puțin perioada de 1 lună necesară îndeplinirii propriu-zise a cererii sau a comunicării prin poștă cu recomandată cu confirmare de primire

- obligațiile instanței solicitante de a se conforma solicitărilor instanței solicitate referitoare la furnizarea informațiilor suplimentare sau plata avansului /depozitului etc. menționate în Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1206/2001 din 28 mai 2001 privitor la cooperarea între instanțelor statelor în obținerea probelor în cauzele civile sau comerciale

Motivele ar fi acelea legate de timpul alocat eventualelor traduceri ale corespondenței cu instanța solicitantă sau cu martorul, precum și timpul alocat poștei cu străinătatea, volumului mare de dosare și, nu în ultimul rând, programărilor pentru videoconferință.

9 Care sunt costurile aferente videoconferinței și cum ar trebui plătite acestea?

Costurile nu pot fi estimate, deoarece acestea variază în funcție de durată și țară. Acestea ar trebui plătite prin virament bancar, în contul curții de apel, ordonator secundar de credite, sau în contul tribunalului, ordonator terțiar de credite. Cheltuielile legate de stabilirea legăturii video, cele legate de punerea la dispoziție a acestei legături în statul solicitant, remunerarea interpreților și indemnizațiile plătite martorilor și experților, precum și cheltuielile de deplasare în statul solicitat vor fi rambursate de instanța străină solicitantă instanței române solicitate.

10 Ce condiții, dacă acestea există, trebuie să se aplice pentru a se asigura că persoana audiată direct de instanța solicitantă a fost informată cu privire la faptul că audierea va avea loc în mod voluntar?

Persoana care urmează a fi audiată ar trebui citată și în conformitate cu dispozițiile din Noul Cod de Procedură Civilă român. Acestea ar trebui să i se aducă la cunoștință că audierea va avea loc voluntar în cuprinsul citației emise de instanța română solicitată, prin încheiere de încuviințare a probei de către instanța solicitantă sau în orice alt act.

În conformitate cu dispozițiile art. 261 alin. 4 din Noul Cod de procedură Civilă, instanța însărcinată prin comisie rogatorie va proceda la administrarea probelor în prezența părților sau, chiar în lipsă, dacă au fost legal citate, având aceleași atribuții ca și instanța sesizată, în ceea ce privește procedura de urmat

11 Ce procedură există pentru verificarea identității persoanei care urmează a fi audiată?

În conformitate cu art. 318 din Noul Cod de Procedură Civilă, președintele, înainte de a lua declarația, va cere martorului să arate numele, prenumele, profesia, domiciliul și vârsta; dacă este rudă sau afin cu una dintre părți și în ce grad; dacă se află în serviciul uneia dintre părți. Președintele va pune apoi în vedere martorului îndatorirea de a jura și semnificația jurământului.

12 Care sunt cerințele aplicabile în cazul prestării de jurământ și ce informații sunt necesare de la instanța solicitantă în cazul în care este necesară prestarea unui jurământ în timpul obținerii de probe în mod direct în temeiul articolului 17?

În conformitate cu art. 319 și art. 320 din Noul Cod de Procedură Civilă român, înainte de a fi ascultat, martorul depune următorul jurământ: "Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce știu. Așa să-mi ajute Dumnezeu!".

În timpul depunerii jurământului, martorul ține mâna pe cruce sau pe Biblie. Referirea la divinitate din formula jurământului se schimbă potrivit credinței religioase a martorului. Martorului de altă religie decât cea creștină nu îi sunt aplicabile prevederile sus-menționate.

Martorul fără confesiune va depune următorul jurământ: "Jur pe onoare și conștiință că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce știu.".

Martorii care din motive de conștiință sau confesiune nu depun jurământul vor rosti în fața instanței următoarea formulă: "Mă oblig că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce știu.".

Persoanele mute și surdo-mute știutoare de carte vor depune jurământul transcriind formula acestuia și semnând-o; persoanele hipoacuzice vor rosti jurământul, iar cele care nu știu să scrie vor jura prin semne cu ajutorul unui interpret.

După depunerea jurământului, președintele va pune în vedere martorului că, dacă nu va spune adevărul, săvârșește infracțiunea de mărturie mincinoasă.

Despre toate acestea se face mențiune în declarația scrisă.

Copiii care nu au împlinit vârsta de 14 ani și cei care sunt lipsiți de discernământ în momentul audierii, fără a fi puși sub interdicție, pot fi ascultați, fără jurământ, însă instanța le va atrage atenția să spună adevărul și va ține seama, la aprecierea depoziției lor, de situația lor specială.

13 Ce măsuri sunt prevăzute pentru asigurarea unei persoane de contact la locul unde se organizează videoconferința cu care instanța solicitantă să poată comunica și pentru asigurarea unei persoane în ziua audierii care să utilizeze echipamentele de videoconferință și să remedieze orice probleme tehnice?

Persoanele de contact pot fi specialiștii IT din cadrul curților de apel, grefierul sau judecătorul. Din cele 244 de instanțe aproximativ 144 sunt dotate cu echipamente de videoconferință. Fiecare din cele 144 de instanțe sunt dotate cu 2 cu echipamente de videoconferință.

14 Ce informații suplimentare sunt necesare, dacă este cazul, din partea instanței solicitante?

Ultima actualizare: 09/03/2021

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.